

bennünk, család, osztály, nemzet nyugszik a vállainkon” – írja. Halász Gábor: *ÁRULÓ ÍRÁSTUDÓK*. In: *TILTAKOZÓ NEMZEDÉK*. Magvető, 1981. 945. Azok a szövegek, amelyekben Babits hitvallás-szerűen megfogalmazza politikaképét, a *VE-SZEDELMEK VILÁGNÉZET ÉS AZ ÍRÁSTUDÓK ÁRULÁSA* szintén kultikus szövegekké lettek, így jórészt elmaradt szembesítésük az ellenérvekkel.

35. „[K]atolicizmusának tartalmát döntően befolyásolta... Platón.” Németh G. B.: i. m. 8.

36. Radnóti levelét teljes terjedelmében közli és elemzi Ferencz Győző *RADNÓTI MIKLÓS ÉLETE ÉS KÖLTÉSZETE* című könyve. *Osiris*, 2005. 539–546.

37. Nemes Nagy Ágnes: *A HEGYI KÖLTŐ*. Magvető, 1984. 116–117.

38. Németh G. B.: i. m. 77.

39. U.o. 13.

40. Babits: i. m. 507.

41. Nemes Nagy Á.: i. m. 7.

42. U.o. 106–107.

43. Thomas Mann: *FREUD ÉS A JÖVŐ*. In: *VÁLOGATOTT TANULMÁNYOK I*. Magyar Helikon, 1970. 265–291.

44. Az írás szuggesztivitására és ennek a szemléletnek attraktivitására egyaránt jellemző, hogy egy ideig e sorok írója sem tudta magát kivonni hatása alól, jó időre elbizonytalanította Báthori kritikája.

45. Babits: i. m. 79.

46. Erre a tévedésre – ezen az igen frekvencián helyen legnagyobb bosszúságomra, elvéve előlem a felfedező örömét – már elég korán felfigyelt egy fontos vitapartner: Lukács György. Balázs Béla művészetéről és jelentőségéről vitatkozik Babitscsal (*KIKNEK NEM KELL ÉS MIÉRT BALÁZS BÉLA KÖLTÉSZETE*), gonoszul, de szellemesen közbevetve, hogy ezek a németes dolgok valahogy mindig megfekszik Babits gyomrát. Ez utalás híres vitájukra, melyben ködös németeséget vetett Babits a *LÉLEK ÉS A FORMÁK* írója szemére. Idézi a helyet, és jelzi, hogy „*egyszóval pontosan az ellenkezőjét annak, ami A gyakorlati és kritikájában szó szerint megtalálható*”. A szó szerint külön gonoszkodó utalás a germán homályra, mely azért ez esetben valahogyan mégiscsak áthatolható lett volna.

Kovács András Ferenc

TÁTRAFÜREDI FANTÁZIA

(Tóth Árpád verstöredéke 1917-ből)

*Csönd, csönd... A felhő, mit az est csavart
Az ormon át, fehérlő, tiszta turbán
Agg kádi tar fején, ki rest, s a part
Homokján langy teáját issza durván*

*Csiszolt ibrikből... Kortyint, árba néz,
S a föld tarajló habja égbe tép át,
Ha földagad, de most, mint drága méz,
Csak hömpölyög, ha már elérte Thébát,*

*S rég elmaradt mögötte Núbia,
Habár a Nílus renyhe, méla, lomha,
S ki rajta ring, örökre bú fia,
De mentén mennyi nép henyel halomba –*

Mind lobbanékony fajta, büszke, hű,
S nem jelzi térkép, színnel habart ábra,
Hogy lelkük forró, s nyelvük hús lehű,
S mint vált szavuk arabról magyarára,

Míg alkudoznak... Kész komédia,
Melyet hanyatlón, páholyába dőlve
Elnéz a nap... Hány tékoz nép fia
Teng változatlan, s bátor, árva, dőre,

Mert sírni tud, s kacagva felhahog
Sírjából is, hogy Luxor, Théba, Karnak
Fölérez rá, s a fonnyadt fellahok
Sejtik, hogy élni olykor mért akarnak,

Bár minden kedvnek el kell múlnia,
El csontos pórnak, búbos fáraónak –
Mindegy, kiből lesz peshedt múmia,
S tegnap ki hullt, s ki hull pofára holnap,

Míg vágy tüzel, vér cseppen, szív izeg,
Porszem se rebben szobrok köszemöldjén,
De mint a szétröppent szent íbiszek,
Romok közül ragyog föl összetört fény!

És csönd a csönd... A sóvár kádi még
Az árba néz, borong a bölcsre telt fő –
S a Táttra ormán, tóthárpádi ég
Kárpitján rezzen rongyolt, röpke felhő.

2004–2007

A MAROSSZENTIMREI TEMPLOMNÁL

*Ad notam Jékely Zoltán –
Ungvári Zrínyi Imrének*

Megrepedt menny hull, égi vakolat,
hámló falak felejtik el Siont –
rommá roppannak pillanat alatt,
belőlük pillért, boltívet kiront
gyarló idő... Itt nincs gyülekezet,

ki idetéved – önmaga a pap,
 s helyet sem lelhet valami helyett.
 Hasadt torony hull, vedlő vakolat,
 vadult galambraj örvénylőn riad,
 kő kövön omlik, támfal meglazul:
 némult énekszó, nincs egy árva pap,
 porszemnél némább, csak hallgat az Úr.
 A kert kipusztult, a gyom megmaradt –
 megszünteti, ha kit szeret az Úr –
 hű alattvalók görbült fű alatt,
 megigazult nép sarjad gizgazul.

1996–2007

Cséve Anna

„NAGYSÁGOS SZENVEDÉLY” (I)

Mozaikkockák Móricz Zsigmond és a *Nyugat* kapcsolatáról

Az a több mint három év, amikor a *Nyugatot* szerkesztette, szervesen illeszkedik Móricz Zsigmond életműépítésébe – ennek a ténynek nem mond ellene, hogy 1928-ig a folyóirat több évfolyama felvágatlanul, olvasatlanul hevert szobájában, 1933 elején pedig levétette nevét a szerkesztők közül. De ahogy maga nyilatkozta, amikor vállalta a munkát, meg kellett tanulnia a *Nyugat* „kétszerkettő”-jét: „*Azt mondja a nóta, hogy míg a nyúlból nem lesz jáger – addig nem tudja az író se, mi a kétszerkettő, míg szerkesztő nem lesz belőle*” – mondta. A legnehezebb dolog – 1930-ban a *Prágai Magyar Hírlapban* megjelent írása szerint – a szerkesztői „hadvezérség”: Móricz számára ez azt jelentette, hogy az írókat, a kiadót, mindenkit a saját helyére kell állítania, s feladata nem kisebb, mint „*a világ eszményeinek egy irányba terelése*”.

„Sem a nyúlból nem lett jáger”, „sem a krinolinból hózentráger”, ahogy a nóta folytatódik – a *Nyugattól* nem nőtt ki az ország legtevékenyebb, legélőbb szervezete (nem is kellett volna azzá válnia), ám a szerkesztő-részvénytulajdonos számos kezdeményezése, a folyóirat megmentése a csőd széléről és például a *Nyugat* Kiadóhivatal könyvkiadásának felélesztése gyakorlattá vált a 30-as évek második felében (amint Buda Attila A NYUGAT KIADÓ VÁZLATOS TÖRTÉNETÉ-ben megállapítja).

Az erőteljes oda-vissza hatások játékában egy-egy részletre figyelés mindig tanulságos lehet. Az egyik érdekesség, mely azonnal szembetűnik, hogy az író definíciójáról és az írás mibenlétéről ebben az időszakban ír Móricz a legtöbbit, szerkesztőként, megfigyelőként életének „gyakorlati” szakaszát élve. A gyakorlati „korszak” megnevezés Móricztól ered, aki 1929. január elsején a naplójában újévi önvizsgálatot tartva megállapítja, hogy életének ötödik válaszutjára kényszerült. „*Első volt, mikor nem akartam*